

EĞİTİM VE GÖRSEL OKURYAZARLIK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Recep YILMAZ*

ÖZET

Görsel okuryazarlık, göz ve zihin arasındaki bağlantıya gönderme yapan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Zihin söz konusu olduğunda ise bir dönüşümün varlığından söz etmek mümkün hale gelmektedir. Eğitim de, zihni değiştiren bir olgu olarak tasarlanabilir. Çalışmanın konusunu, bu türden bir bağlantı oluşturmaktadır. Eğitimin, zihin ve buna bağlı olarak görsel alandaki farkındalık düzeyleri üzerinde bir etkisi olup olmadığı, üzerinde yoğunlaşılacak temel sorunsaldır. Çalışmada, derinlemesine görüşme tekniği kullanılmış ve bu teknik yardımıyla, eğitim programlarının görsel okuryazarlığa ilişkin yönelimci yorumlama pratiği üzerindeki etkileri incelenmiştir. Farklı alanlarda eğitim alan önlisans düzeyindeki öğrencilere sanatçı Ara Güler'e ait üç farklı fotoğraf gösterilmiş ve öğrencilerin okuma pratikleri üzerinden kimi çıkarımlar elde edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, görsel okuryazarlık yönelimleri üzerinde, alınan eğitim kadar, kişisel yeterlilikler, deneyimleme ve özellikle ilginlik düzeyinin belirleyici olduğu varsayısına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Görsel Okuryazarlık, Eğitim, Ara Güler, Derinlemesine Görüşme, Görsel İletişim.

ABSTRACT

Visual literacy is a concept how is referring to the connection between eye and mind. When it comes to mind would be possible to mention the existence of the transformation. Education can be designed as a phenomenon that changing the mind. A connection of this type constitute the subject of study. The main problematic the focus was on the mind and consequently on the levels of awareness of the visual field is whether there is an effect of education. In this study, in-depth interview technique was used, examined by means of impact of the education programs on visual literacy and the practice of deperatured interpretation. First, is shown in three different pictures of Ara Güler, to students, they are the associate degree level education in different fields. Then, tried to get some conclusions about students' reading practices. As a result of the study, was found to be the determining on tendencies of visual literacy as well as education, personal competencies, to experience, the level of-interest.

Keywords: Visual Literacy, Education, Ara Güler, In-Depth Interviews, Visual Communication.

* Öğr. Gör., Beykent Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı, recepyilmaz@beykent.edu.tr

GİRİŞ

Görsel okuryazarlık 19. Yüzyılın ikinci yarısında ortaya atılan ve zaman içerisinde akademik toplulukta büyük ilgi gören bir kavramdır. Kavram, başlangıçta, görme yeterliliği olarak tanımlanmış ve yapılan çalışmalar, görsel okuryazarlığın gözün yapısının ötesinde öğrenen kişinin algı stratejisini, tecrübesini ve zihinsel becerileriyle ilişkili olduğunu göstermiştir (Debes, 1968: 961-964; Sanalan, Sülün ve Çoban, 2007: 33-47). Bu çalışmada da bu türden bir bağlantı üzerine odaklanılmıştır. Önlisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitim ve görsel okuryazarlık konusundaki yetenekleri arasında bir ilişki olup olmadığı, üzerine yoğunlaşılacak temel konudur. Literatürün bize sunduğu, eğitim yoluyla yaşanan zihinsel değişim ve bunun görsel okuryazarlığı etkilediği yönündeki paradigmanın taşıdığı çetrefiller, aydınlatılmaya çalışılan özekselle belirsizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırma, değişik alanlarda eğitim alan ikinci sınıf ön lisans öğrencilerine Sanatçı Ara Güler'in çekmiş olduğu üç fotoğraf üzerinden yapılan bir derinlemesine mülakat üzerine kurulmuştur. Öğrencilerin aldığı eğitim ve okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiye bu fotoğraflar hakkında sorulan sorulara verdikleri yanıtlar üzerinden belirim kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın kurgusu şu şekilde oluşturulmuştur. Birinci bölümde, bir kavram olarak görsel okuryazarlık ele alınmış ve görsel okuryazarlıktan, eleştirel görsel okuryazarlığa doğru genişleyen bir düzlemde kavram incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü, fotoğraflar üzerine bir okuryazarlık geliştirebilmek için gerekli olan kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Kavramsal çerçeve oluşturulurken, temel olarak Terry Barrett'ın *Fotoğrafi Eleştirmek* isimli kitabında (2009) çizdiği çözümlenme düzeyleri esas alınmıştır. Üçüncü bölüm araştırmanın inceleme bölümüne ayrılmıştır. Evren ve seçilen örneklem, seçilen örneklemdeki eğitim yapılanmaları, üzerinde çalışılan sanatçı hakkında genel bilgiler, çalışmanın yöntemi, elde edilen bulgular ve bunların yorumlanması bu bölümün konusunu oluşturmaktadır. Sonuç bölümünde ise çalışmanın genel değerlendirmesi ve vargılar sunulmaktadır.

I. GÖRSEL OKURYAZARLIK KAVRAMI VE GÖRSEL OKURYAZARLIK KURAMLARI

I.1. Bir Kavram Olarak Görsel Okuryazarlık

Görsel okuryazarlık 1960'lı yılların sonunda ortaya çıkmış olan bir kavramdır ve tanımı ilk olarak ortaya atan kişi John Debes'tir. Yazar, görsel okuryazarlığı; "kişiler tarafından bir takım görme duyusunun kullanılması yoluyla geliştirilen görme yeterliliği" olarak tanımlar (Debes, 1968: 961-964). Görsel yeterliliklerin gelişimi ise kişinin farkındalık düzeyini geliştirmekte ve yaratıcılığını artırmaktadır. Bu bağlamda görsel okuryazarlık birçok alanda bilgi, teori ve teknolojinin birlikte akışına (oluşuna) dayalıdır. Daha sonraları Debes, Claris Willams ile birlikte Uluslararası Görsel Okuryazarlık Derneğini (International Visual Literacy Association-IVLA) kurmuş ve ikili Turbayne (Rochester Üniversitesinde) görsel okuryazarlık alanının teorik temellerinin gelişmesine biçim vermişlerdir (Moore ve Dwyer, 1994: 1-26; İpek, 2003: 68-76).

Görsel öğrenmenin temellerini oluşturan, dil, sanat, felsefe ve psikoloji alanlarındaki düşünceler görsel öğrenme sürecinde ortak noktalar meydana getirdiğinin altını çizen İsmail İpek, dilbilgisi kurallarını bilmeden anlamamanın olanaksızlığı konusuna vurgu yapmaktadır. Görsel okuryazarlık alanındaki araştırmacılar için de aynı kuralların geçerli olabileceğini belirten yazara göre, görsel dil her ne kadar, renkler, biçimler ve özyapı, farklı tonlar gibi unsurlarıyla biçimsel olarak verbal dilden farklılaşsa da, dillerin yapısında sistemler ve insan tarafından oluşturulan bilgileri kodlama, depolama ve çözme süreci bulunur ve bu nedenle diller mantıksaldır. Noam Chomsky'nin düşünceleri de bu konuda yazarı desteklemektedir (İpek, 2003: 68-76). *Dil ve Zihin* isimli kitabında (2001) Chomsky, görsel okuryazarlık deneyimlerinin görsel ve sözel dillerinin arasında bazı bağlantılar sağladığını göstermektedir. Örneğin; görsel dili öğrenme sözel dil içinde öğrenmeye yardım eder.

İpek, görsel okuryazarlık konusunda başka bir teorik desteğin ise sanata ilişkin olup görsel düşünme ile oluştuğunu belirtir. *Arnheim*'in *Visual Thinking [Görsel Düşünme]* isimli kitabında (1969) geliştirdiği görsel düşünme hakkındaki teorisi, geniş anlamıyla kesin çizgilerle ifade edilen etkilerin yapılarının görüntüsü olarak görsel şekilleri görebilme yeteneği olarak görsel düşünmeyi tanımlar. Buna göre; görsel okuryazarlık görsel elementlerin bilgisi olarak düşünülen ve olabildiğince bilgi süreci gibi bir anlamı içeren bir görsel düşünmedir (İpek, 2003: 68-76; Hortin, 1980: 3-6).

Ruhbilimsel açıdan konuya yaklaşıldığında ise görsel algılamalar öne çıkmaktadır. Bu perspektiften konuya yaklaşıldığında, farklı bilişsel biçimler ve öğrenme yolları teknikleri ile beynin yapısı ve fonksiyonları söz konusu olur. Algılama öznel ve her birey farklı algılama biçimlerine sahiptir. Etkileşimli algılama ve iletişim modelleri görsel öğrenmeye farklı biçimlerde birey yönünden farklı katkılarda bulunurlar. Göz izleği çalışmaları bu noktada önemlidir. Sağ ve sol beynin yapıları farklı öğrenmelere neden olabilir (İpek, 2003: 68-76).

Felsefi açıdan ise, *Turbanye*'den bahsetmek mümkündür. Yazar, *Myth of Metaphor [Metaforun Söylencesi]* isimli kitabında (1971) sözel dil ve görsel dil arasındaki benzetmeden yola çıkarak, görsel öğrenme hareketi ve onun teorik temellerinin etkilerin inceler. Yaptığı gözlemlerden yola çıkarak Turbanye, görsel dilin, görsel okuryazarlık alanına katkı yönünde benzetme için ilk adım olduğunu vurgular. İpek'e göre tüm bunlardan yola çıkarak görsel okuryazarlığın üç temel yeteneği görsel sembollerin ve sentaksların (syntax) okunması ve yorumlanması; görsel iletilerin (mesajların) yazılması ve kompozisyonu ve görsel iletişimi gerçekleştiriminin değerlendirilmesi olarak sıralanabilir (İpek, 2003: 68-76; Velders, 2000: 1-8). Görsel Okuryazarlık ve Eleştirel Görsel Okuryazarlık kavramları arasında ise bir ayırım yapmak gerekir. Birincisi yalnızca görsel açıdan okuma ve anlamlandırma biçimlerini incelerken, eleştirel görsel okuryazarlık görme rejimleri, kültürel etmenlerin etkileri ve ideoloji gibi görme biçimlerine etki eden toplumsal konuları ele almaktadır. Bu bağlamda bir sonraki bölümde bu konu üzerine yoğunlaşılacaktır.

I.2. Görsel Okuryazarlıktan Eleştirel Görsel Okuryazarlığa

Eleştirel Görsel Okuryazarlık kavramı konusunda en nitelikli değerlendirmelerden birisi *Umut Tümay Aslan* tarafından yapılmıştır. *Görsel Olanı Okumak* isimli makalesinde (2003) konuyu değerlendiren Aslan, Eleştirel Görsel Okuryazarlık kapsamında üç temel yaklaşımın olduğunu belirtmektedir. Bunlardan ilki *Kartezyen Perspektifçilik*, ikincisi *Kültürel Çalışmalar* ve üçüncüsü *Kültürlerarası İletişim* yaklaşımıdır. Yazar, Kartezyen Perspektifçilik'in modern görme deneyiminin hükümranlığına ve modern görme rejimine dair bir açıklama sunan bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Fotoğraf makinesi ve Pozitivizmin aynı dönemde ortaya çıktığının altını çizen yazar, dünyayı nesnel bir düzlemde algılama çabasının Batılı Düşüncenin temel bakış açısını yansıttığını belirtmektedir. Ne var ki, zaman içerisinde beliren mutlak, her

şeye kadir bir özne nosyonu, saf bakışın olabileceğine dair inanç, bilgi ve görme arasında kurulan özdeşlik, gözün iktidarına dayanan bir gözetim toplumu ve batılı beyaz erkek öznenin merkezde olduğu başka türlü bakma olanaklarını dışarıda bırakan bir temsil sisteminin geliştiğini belirtmektedir. Bu türden bir bakış açısının sunulduğu bir sistem eleştirilmeye mahkûmdur ve Kartezyen Perspektifçilik tam da bu konuyu ele almaktadır (Arslan, 2003: 39-64).

Yazar, ikinci olarak, temsil unsuru olarak görsel olanı ele alan Kültürel Çalışmalar yaklaşımına değinmektedir. İngiliz Kültürel Çalışmaları'ndan nüvesini almaktadır. Özellikle Stuart Hall'un yürüttüğü araştırmalara dayanan bir bakış açısı sunan yaklaşım, tıpkı dil gibi, görsel olanın da temsil esasına dayandığını öngörmektedir. Söz konusu temsiller, yalnızca bir oluşum değil aynı zamanda ideolojinin dayattığı bir alanda girilen bir mücadele alanıdır. Mücadelenin kazananı, kitlesel istenç özgürlüğünün var olup olmayacağını belirleyecektir (Arslan, 2003: 39-64).

Eleştirel Görsel Okur-Yazarlığa ilişkin üçüncü yaklaşım ise Kültürlerarası İletişim yaklaşımıdır. Topluları cemaatçilik-bireycilik, erillik-dişillik gibi farklı kategorilerde sınıflayarak inceleyen ve bu yolla kültürlerarasındaki farklılıkları, ortaya çıkarmaya çalışan yaklaşım, genel bir kategori olarak antropolojiden iletişime pek çok alanda kullanılmaktadır. Kültürlerarasındaki anlam inşasında farklı yeterlilik düzeyleri bu yaklaşımda belirginlik kazanmaktadır. Bunun sonucunda farklı kültürlerde yeterlilik kazanmayı başaran özneyi nitelendirmek için *uluslararası birey*, içinde bulunulan kültüre karşı empati temelli bir adaptasyonu ön gören *öznel kültür*, kişisel özelliklerden çok eğitim programlarının uyum üzerinde belirleyici olduğu ve her kültüre zorlanmadan uyan özneyi nitelendirmek için kullanılan *çok kültürlü insan*, kültürlerarası uyumu hoşgörü, etkin iletişim becerileri gibi farklı özelliklere bağlayan *tipoloji* ve son olarak iletişim yeterliliklerinin farklı kültürler arasındaki anlam bağının temelini oluşturduğunu var sayan *kültürlerarası iletişimci* yaklaşımlar söz konusu kategorinin sınıflarını oluşturmaktadır. Tüm bu kategoriler içinde yaklaşım genel olarak kültürü oluşturan mitler, ritüeller, görsel yapılanmalar gibi öğeler ve bu öğelerle uyum sağlama sürecinde bireyin tutumunu incelemektedir (Arslan, 2003: 39-64).

II. FOTOĞRAF OKURYAZARLIĞININ TEMEL BİLEŞENLERİ

Bu çalışmada fotoğraf okuryazarlığı konusunda referans olabilmesi için *Terry Barrett*'ın *Fotoğrafi Eleştirmek* isimli kitabı (2009) temel alınmıştır. Eleştirmen çalışmasında ilkin eleştiri kavramını ele almaktadır. Eleştiri, çözümleme, yorum, değerlendirme gibi kavramların ayırımına dikkat çeken yazar, eleştirinin olumsuz bir çağrışım yaptığını dikkat çeker. Bu nedenle farklı kavramların eleştiri yerine kullanılabilceğini belirtir. Yazarın vurguladığı başka bir nokta da, eleştirinin farklı düzeylerde yapılabileceğidir. Bunlar tipolojik, betimsel, yorumsal, bağlamsal ve eleştirel düzeyler olmak üzere farklı boyutlarda gerçekleşebilir. Eleştiri kavramının betimleme, yorum, değerlendirme ve kuramı içerdiğini belirten yazar, eleştiri yapmak için tüm bu düzeylerin adım adım izlenmesi gerektiğini, herhangi bir düzeyde eleştiride bulunmanın yeterli olacağını vurgulamaktadır (Barrett, 2009: 15-34).

Fotoğraf temelde ışık yoluyla biçimlenen filmin kâğıt üzerine baskılanmasıyla oluşan bir materyal olarak düşünülebilir. Işığın foton (yakıcı) etkisi, duyarlı bir cisim olan negatif filmin üzerine düşer. Bu düşüş filmin duyarlılığına ve diyafram ve enstantane değerlerine göre birkaç saniyeden, saliselerle doğru hızlanır. Karanlık bir kutu içerisinde bulunan film, gerekli ayarlamalar yapıldıktan sonra, deklanşöre basıldığında içeriye giren ışıkla birlikte biçimlenmeye başlar. Örtücünün açılıp kapanma süresince biçimlenen film, ters olarak şekillenir; bu nedenle fotoğraf makinesi filmlerine negatif film denir. Bu filmler daha sonra banyo edildiğinde tekrar pozitif dönüşür (Kılıç, 2007: 35-61). Açıkça anlaşılacağı üzere, fotoğrafın üç temel bileşen vardır, bunlardan ilki ışık, ikincisi, mekanik yapı ve üçüncüsü filmdir. Bu üçlü fotoğrafın oluşumunu sağlarlar. Fotoğrafın niteliği ise objektifin arkasındaki özneyle ilintili olan bir şeydir: Oluşumu yönlendiren kişi fotoğrafı çeken öznedir.

Barrett'a göre fotoğrafı incelerken ilk olarak betimsel düzey üzerine yoğunlaşmak gerekmektedir. Betimsel düzeyde çeşitli unsurlar üzerinde yoğunlaşılabilir. Bunlardan ilki, konunun betimlenmesidir; bu düzeyde fotoğrafta betimlenen tematik yapı çözümlenebilir. İkinci bir unsur, biçimin betimlenmesidir; bu düzeyde ise yukarıda basitçe ele alınan fotoğrafın biçimlenişini belirleyen unsurların kullanılma biçimi çözümlenir. Aracın betimlenmesi ise, fotoğrafa konu olan nesne, düşünceyi ifade etmek için kullanılan metaforlar üzerinde gerçekleştirilir. Dördüncü unsur ise stil üzerine yapılan betimlemedir; bu düzeyde fotoğrafçının tipik konuyu ele alış biçimi çözümlenmeye çalışılır (Barrett, 2009: 35-64).

Betimsel düzeyin ötesinde ikinci düzey olarak Barrett, yorumu ele almaktadır. Kendi kendine konuşamayan göstergelerin seslendirilmesi olarak görülen yorumun bir bağlam etrafında fotoğrafın bileşenlerinin okunması olarak düşünebiliriz. Söz konusu olan bağlamlar, imgeleri deşifre etmek için kullanılan stratejileri de vermektedir. Bu bağlamda, yazar Karşılaştırmalı, Arketipsel, Feminist, Psikanalitik, Formalist, Semiyotik, Marksist, Stilistik, Biyografik, Yönelimci ve Teknik düzeyde yorumların yapılabileceğini veya bunların çeşitli kombinasyonlarının kullanılabilceğini vurgular. Yazar, doğru yorumun olmadığını ancak makul yorum kavramının kabul edilebileceğini belirtir (Barrett, 2009: 65-88).

Fotoğrafın tüm bunların yanı sıra türleri de bulunmaktadır. Tipolojik düzey olarak nitelendirilebilecek bu alanda fotoğraf çeşitli türlere ayrılmaktadır. Bunlardan ilk üçü betimsel, yorumsal ve açıklayıcı fotoğraflardır. Diğerleri ise, etik açıdan değerlendirici fotoğraflar, estetik açıdan değerlendirici fotoğraflar ve kuramsal fotoğraflardır (Barrett, 2009: 89-130). Fotoğraf tiplerinin yanı sıra fotoğrafı değerlendirirken üzerinde durulan bağlam da önemlidir. Barrett, temelde üç bağlam üzerinde durmaktadır. Bunlar; içsel, orijinal ve dışsal bağlamdır. İçsel bağlam fotoğrafın kendi içindeki anlamsal düzeylerinden oluşurken, dışsal bağlam fotoğrafın bilerek ya da bilmeyerek içinde sunulduğu duruma gönderme yapar. Orijinal bağlam ise fotoğrafın özünü oluşturan konunun aslına gönderme yapmaktadır (Barrett, 2009: 131-140).

Barrett'ın öngördüğü son düzey ise eleştirel boyutta şekillenmektedir. Söz konusu eleştirel değerlendirmeler ise, Gerçekçilik, Dışavurumculuk, Biçimcilik ve Enstrümantalizm olarak temel kategorilerine ayrılmaktadır (Barrett, 2009: 159-174). Çalışmamıza konu olan Ara Güler, tarihsel belge niteliğinde fotoğraflar çekmektedir. İncelediğimiz fotoğraflar Gerçekçilik kategorisine girmektedir. Tüm katılımcılar, fotoğrafları bu düzeyde doğru sınıflamışlardır, diğer kategorilerde başarılı olsun ya da olmasınlar. Bu da Barrett'ın tekil olarak tek bir düzeyde de olsa yapılan yorumun eleştiri olarak kabul edilebileceği yönündeki savını desteklemektedir.

III. EĞİTİM PROGRAMLARI VE FOTOĞRAF OKURYAZARLIĞI İLİŞKİSİ ÜZERİNE NİTEL BİR İNCELEME

III.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Beykent Üniversitesi Meslek Yüksekokulu oluşturmaktadır. Çalışmada tamsayım yapılmamış, örneklem üzerinden inceleme yapma yolu seçilmiştir. Niteliksel araştırmalarda kullanılan örneklem biçimleri amaçsal, kartopu, kota ve teorik olmak üzere dört çeşide ayrılmaktadır (Kümbetoğlu, 2005: 71-115). Burada kıstaslarımız belli olduğu için amaçsal örneklem seçme yoluna gidilmiştir. Temel kriterlerimiz görüşme yapılacak olan öğrencilerin eğitim biçimi açısından birbirinden farklı olan bölümlerde öğrenim görmeleri ve temelde bu öğrenimlerini bir nebze olsun tamamlayabilmiş olmaları açısından son sınıfa gitmeleridir. Bu bağlamda Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo ve Televizyon Programcılığı, Grafik Tasarımı ve Temel Yayıncılık, Basım ve Yayın Teknolojileri ve Bilgisayar Programcılığı programlarından 5 öğrenciyle derinlemesine görüşme yapılmıştır. Söz konusu bölümlerde okuyan öğrencilerin özellikle daha önce fotoğrafçılık eğitimi almamasına özen gösterilmiştir. Ancak, konuya belirim kazandırmak adına, görsel bir eğitimi kapsamayan Bilgisayar Programcılığı bölümü öğrencisi fotoğraf eğitimi almış bir kişi olarak belirlenmiştir. Söz konusu bölümlerin eğitim programları ve ders içerikleri bir alt bölümde ayrıntılı olarak verilmektedir.

III.2. Örneklemde Yer Alan Programlar ve Eğitim Planlamaları

Programların eğitim içeriklerinin ilki, İktisadi ve İdari Programlar Bölümü altında yer alan Halkla İlişkiler ve Tanıtım programıdır. Söz konusu programda alınan dersler ve içerikleri incelendiğinde ağırlıklı olarak kurumsal iletişim ve reklam konusunda yetkinlik kazandırmanın amaçlandığı görülmektedir. Programda, halkla ilişkiler ve reklamlarla ilgili temel bilgilerin işlendiği derslerden başlanarak, Reklam Senaryosundan, Halkla İlişkiler Kampanyalarına ileri düzey uygulama derslerine kadar ders içeriklerinin yapılandırıldığı görülmektedir. Bölümde, öğrencilerin ihtiyaç duyacağı Grafik Tasarım ve Temel Yayıncılık ve Görsel İletişim Uygulamaları gibi derslere de rastlanmaktadır. Bu da öğrencilerin görsel okuryazarlık izdüşümlü bir eğitim planlaması içerisinde yetiştiğini göstermektedir (Beykent Üniversitesi, 2012-a).

Yine İktisadi ve İdari Programlar Bölümünde yer alan Radyo ve Televizyon Programcılığı isimli programın ders içeriklerine bakıldığında, görsel eğitimin merkezi bir konumda olduğu gözlemlenmektedir. Program yapım yönetimi ve film yapımı ağırlıklı derslerin görüldüğü programda, teknik bir eğitim verilmekte, senaryo yazımı, program metni yazımı, program ve film çekimi ve kurgu gibi dersler öğrencilere sunulan temel eğitim programının çerçevesini oluşturmaktadır. Diğer bölümlere nazaran programda öğrenim gören öğrencilerin görsel okuryazarlık konusunda nispeten daha yetkin olabileceği gözlemlenmektedir (Beykent Üniversitesi, 2012-b).

Örnekleme kapsamına giren diğer bir program ise Teknik Programlar Bölümünde yer alan Grafik Tasarım'dır. Programın ders içerikleri incelendiğinde, görselliğin merkezi bir rol oynadığı görülmektedir. Öğrenciler birinci sınıfta, yoğun bir şekilde temel sanat eğitiminden geçirilmekte ve ilerleyen dönemlerde ileri düzey tasarım programı bilgisiyle donatılmaktadır. Yine icracısı olacakları meslekte yardımcı olacak Reklamcılık, Görsel İletişim, Web Tasarımı ve Matbaacılık Bilgisi gibi dersleri de aldıkları gözlemlenmektedir (Beykent Üniversitesi, 2012-c).

Yine Teknik Programlar Bölümü'nde yer alan Bilgisayar Programcılığı Programının ders planlaması incelendiğinde diğer bölümlere oranla görsel okuryazarlık konusuna en ilgisiz bölüm olduğu gözlemlenmektedir. Programda bilgisayar teknikerliği için gerekli temel bilgileri içeren derslerin yanı sıra Algoritma, C++ gibi ileri düzey programlama bilgisini içeren dersler de gösterilmektedir. Görsel Programlama isimli bir ders programda yer almasına rağmen, bu dersin görsel yetkinlikle bir ilgisi bulunmamaktadır (Beykent Üniversitesi, 2012-d).

Teknik Programlar Bölümü'nde yer alan son program ise Basım ve Yayın Teknolojileri'dir. Programın ders içerikleri incelendiğinde, Grafik Tasarım programına yakın bir içerik gösterdiği ve yine görselliğin merkezi bir rol oynadığı görülmektedir. Öğrenciler birinci sınıfta, yoğun bir şekilde temel sanat eğitiminden geçirilmekte ve ilerleyen dönemlerde ileri düzey tasarım programı bilgisiyle donatılmaktadır. Yine icracısı olacakları meslekte yardımcı olacak temel matbaacılık bilgisi derslerinin yanı sıra Reklamcılık, Web Tasarımı gibi dersleri de aldıkları gözlemlenmektedir (Beykent Üniversitesi, 2012-e).

Yukarıda sıralanan bölümlerden fotoğrafçılık eğitimine en elverişli olan bölüm Radyo ve Televizyon Programcılığıdır. Görsel okuryazarlık konusunda ise Grafik Tasarımı ve Temel Yayıncılık ve Basım ve

Yayın Teknolojileri Bölümleri ön plana çıkmaktadır. Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü ise iletişim tabanlı bir eğitim alınmasına rağmen görsel çalışmaların yoğunlukta olduğu bir bölüm değildir. Programda verilen eğitim görsel iletişimden çok, pazarlama iletişimi amaçlıdır. Bilgisayar Programcılığı programının ise görsel eğitimle bir ilgisinin olmadığı görülmektedir.

III.3. Bir Sanatçı Olarak Ara Güler

İstanbul fotoğrafçısı olarak ün kazanan Ara Güler, 16 Ağustos 1928'de İstanbul'da doğmuştur. Lisede iken film stüdyolarında sinemacılığın her dalında çalışırken -rejisör veya oyun yazarı olmak istediğinden- Muhsin Ertuğrul'un tiyatro kurslarına devam etmiştir. 1950'de Yeni İstanbul Gazetesinde gazeteciliğe başlarken aynı zamanda İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesine devam eden sanatçı, 1958'de Time-Life, Paris-Match ve Der Stern dergilerinin yakın doğu foto muhabirliği görevlerini üstlenmiştir. 1961'de askerlik görevini tamamlayan Güler, aynı yıl, Hayat Dergisi'nde fotoğraf bölüm şefi olarak çalışmaya başlamıştır. Sanatçı, yine aynı yıllarda Henri Cartier Bresson ile tanışarak Paris Magnum Ajans'ına katılmış ve İngiltere'de yayımlanan Photography Annual antolojisi onu dünyanın en iyi yedi fotoğrafçısından biri olarak tanımlamıştır. Yine ASMP'ye (Amerikan Dergi Fotoğrafçıları Derneği) tek Türk üye olarak kabul edilmesi aynı yıla denk düşmektedir. 1962'de Almanya'da çok az fotoğrafçıya verilen Master of Leica ünvanını kazanan Güler için, İsviçre'de çıkan Camera dergisinde özel bir sayı ayırmıştır. 1964'de Mariana Noris'in ABD'de basılan Young Turkey adlı yapıtında fotoğrafları kullanılmış, 1967'de Japonya'da çıkan Photography of the World antolojisinde Richard Avedon ile birlikte bir dizi fotoğrafı yayımlanmıştır. 1967'de Kanada'da açılan "İnsanların Dünyasına Bakışlar" isimli sergide, 1968'de New York Modern Sanatlar Galerisi'nde düzenlenen "Renkli Fotoğrafın On Ustası" adlı sergide, aynı yıl Almanya'da, Köln'de Fotokina Fuarı'nda yapıtları sergilenmiştir. 1970'de Türkeri adında fotoğraf albümü Almanya'da yayımlanmış, sanat ve sanat tarihi konularındaki fotoğrafları ABD'de Time-Life, Horizon ve Newsweek kitap bölümlerince ve İsviçre'de Skira Yayınevi tarafından kullanılmıştır. 1971'de Lord Kinross'un Hagia-Sophia (Ayasofya) kitabının fotoğraflarını çeken Güler, yine Skira Yayınevine Picasso'nun 90. yaş günü

için yayınlanan Picasso Metamorphose et unite adlı kitap için Picasso'nun foto-röportajını yapmıştır. 1972'de Paris Ulusal Kitaplık'ta sergisi açılan sanatçı, 1975'de ABD'ye davet edilmiş ve birçok ünlü Amerikalının fotoğraflarını çektikten sonra “Yaratıcı Amerikalılar” adlı sergisini Dünyanın birçok kentinde sergilemiştir. Yine aynı yıl Yavuz zırhlısının sökülmesini konu alan Kahramanım Sonu adlı bir belgesel filmi çekmiş ve 1979'da Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin foto muhabirliği dalındaki Birincilik ödülünü almaya hak kazanmıştır. 1980'de fotoğraflarının bir kısmı Karacan Yayıncılığın bastığı Fotoğraflar adlı kitabında basılan sanatçı, 1986'da Hürriyet Vakfı'nca basılan Prof. Dr. Abdullah Kuran'ın yazdığı Mimar Sinan kitabını fotoğraflamıştır. Aynı kitap 1987'de Institute of Turkish Studies tarafından İngilizce olarak yayınlanan Güler'i onurlandırmak için, 1989'da Ara Güler'in Sinemacıları kitabı basılmıştır. 1991'de Dışişleri Bakanlığı için Halikarnas Balıkcısı'nın (Cevat Şakir Kabaağaçlı) The Sixth Continent adlı kitabını fotoğraflamıştır. Bu arada Bütün dünyayı gezerek foto röportajlar yapmış ve bunları Magnum ajansı ile dünyaya duyurmuştur. Bu arada İsmet İnönü, Winston Churchill, Indira Gandhi, John Berger, Bertrand Russel, Bill Brandt, Alfred Hitchcock, Ansel Adams, Imogen Cunningham, Salvador Dali, Picasso gibi bir çok ünlü kişi ile röportajlar yapmış ve fotoğraflarını çekmiştir. Bunların en ünlüsü fotoğrafçılara poz vermeyen Picasso Roportajı'dır. Yıllarca üstünde çalıştığı Mimar Sinan yapıtlarının fotoğrafların yer aldığı “Sinan, Architect of Soliman the Magnificent” adlı kitabı Fransa'da, ABD ve İngiltere'de 1992'de yayımlanmıştır. Aynı yıl “Living in Turkey” adlı kitabı İngiltere, ABD ve Singapur'da “Turkish Style” başlığıyla, Fransa'da “Demeures Ottomanes de Turquie” adıyla yayımlanan sanatçının, 1994'de “Eski İstanbul Anıları”, 1995'de “Bir Devir Böyle Geçti”, “Yitirilmiş Renkler ve Yüzlerinde Yeryüzü”, fotoğraf kitapları yayımlanmıştır. Güler'in fotoğrafları Paris Ulusal Kitaplık'ta, ABD'de Rochester Georg Eastman Müzesi'nde Nebraska Üniversitesi Sheldon Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Köln Mueseum Ludwing'de Das Imaginare Photo Museum'da da fotoğrafları sergilenmektedir (Ara Güler Maddesi, wikipedia.org). Ara Güler, Türk fotoğrafının ustalarından birisi olarak dünya fotoğraf

tarihinde de seçkin bir yere sahiptir. Belgeci bir fotoğraf biçiminin ustası olması ona ün kazandırmıştır. Çalışmamıza konu olmasının nedeni ise, bu anlayışında yatmaktadır. Nesnel ve güçlü bir tarih yaşam tanıklığı onun ayırıcı niteliği olarak görülebilir.

III.4. Yöntem

Çalışma niteliksel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan derinlemesine görüşme tekniğiyle yapılmıştır. Teknik temelde, Antropolojinin veri toplama tekniklerinden biridir ve günümüzde diğer sosyal bilim dallarındaki alan çalışmalarında da sıklıkla kullanılmaktadır. Belirli bir konu etrafında bireylerin davranışlarından yola çıkarak uzun bir süreç içerisinde iç dünyalarının ve buradaki anlam oluşumlarının ortaya çıkarılması yöntemin temel nüvesini oluşturmaktadır (Kümbetoğlu, 2005: 71-115).

Derinlemesine görüşme temelde sohbetin içeriğine göre soruların şekillendiği *Enformel Sohbet Tarzı Görüşme*, belirli bir izleğin yer aldığı yarı esnek olarak soruların biçimlendiği *Rehber Bir Görüşme Formu Etrafında Yapılan Görüşme* ve daha önceden belirlenmiş soruların yer aldığı ancak yanıtlarının doğurgan olduğu *Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme* olmak üzere üç temel biçimde yapılmaktadır (Kümbetoğlu, 2005: 71-115). Burada yürütülen çalışma *Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme* kategorisine girmektedir. Ekte verilen soru şablonları tek tek katılımcılara küçük sapmalarla sorulmakta ve alınan yanıtlara göre değerlendirme yoluna gidilmektedir.

Derinlemesine görüşmede temel olarak etik ve açıdan dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Bunlardan ilki çalışma için katılımcılardan izin almaktır. İkincisi ise, neyi bilmek istediğimizi ortaya koymamızdır. Bunların dışında, biçim ve üslubumuz, soruların kapsamı, sorular arasındaki hiyerarşi büyük bir önem taşımaktadır (Kümbetoğlu, 2005: 71-115). Yapılan çalışmada, katılımcıların -bu kurallara uygun olarak- çalışmanın farkına varmaları sağlanmış ve konu hakkında bilgilendirilmişlerdir. Sorular, okuma düzeylerini yönlendirmeyecek biçimde sıralanmış. Demografik bilgilerden başlayarak, aldıkları eğitim konusunda bilgileri ve fotoğrafları anlamlandırma biçimlerine yönelik sorular sırayla ve durum değiştirip tekrar edilerek sürdürülmüştür. Yine yönlendirici olmamaya özen gösterilmiş katılımcıların özgün yanıtları alınana dek beklenmiştir.

III.5. Bulgular ve Yorum

Çalışma yürütülürken elde edilen bulgular aşağıdaki şekilde sıralanabilir. Bunlardan ilki, anlamın sabitlendiği zaman bundan kurtulunamadığıdır. Basım ve Yayın Teknolojileri programında okuyan katılımcımız fotoğrafa yönelik anlam üzerinde yaptığı kavramlaştırma bir fotoğraftan elde ettiği tematik yapıyı tüm fotoğraflara genellemiş ve tümünde bekleyiş olgusunun belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Fotoğrafların isminin verilmesi üzerine katılımcı şu yorumu yapmıştır:

Bu adam neyi bekliyor o zaman balıkçılarımı bekliyor. Bunlar amale bunların hepsi birbiriyle bağlantılı, balıkçılar iskeleye yaklaşıyor iki amale de balıkçılardan balıkları alıp pazara götürecekler.

İkinci olarak yaptığımız gözlem, eğitim almış olmanın tam olarak katılımcılara belirli bir liyakat kazandırmadığı yönündedir. Radyo ve Televizyon Programcılığı'nda öğrenim gören katılımcının ASA, Diyafram gibi temel kavramları karıştırdığı gözlenmiştir.

Diğer bir dikkat çeken unsur ise anlamlandırma pratiği ve adlandırmanın arasında yer alan ilişki üzerinde görülebilir. Özellikle fotoğrafçılık hakkında bilgi sahibi olmayan katılımcıların betimsel düzeyde oldukça zorlandığı gözlemlenmiştir. Basım ve Yayın Teknolojileri'nde okuyan katılımcımız "Yağ İskelesinde İş Bekleyen Hamallar" isimli fotoğraf için aşağıdaki yorumu yapmıştır:

Bence bunlar hapisanedeler hapisanede mola vermiş bekliyorlar. Kıyafetleri eski hepsinin bir şey bekliyor. Bunlar işçiler de olabilir ya da mahkûm olabilir, çünkü arkaların bir duvar var ama bu bina da olabilir yüksek, çünkü bina bence çünkü kapısı var ufak, bir penceresi var ufak, bir penceresi olduğu için hapisane olabilir ama fabrika falan da olabilir. 10 tane insan görüyorum. Hepsi hemen hemen 30 yaş üstü olabilir; hepsinin şapkası var -bir kişi hariç. Eski bir yer burası, çünkü duvarlarda çatlaklar var ve yorgun görünüyorlar.

Sanat eğitimi ile eleştiri arasındaki ilişki ise diğer bir bulguyu oluşturuyor. Sanat eğitimi alan kişilerin eleştirel düzeyde daha başarılı olduğunu gözlemledik. Grafik Tasarım ve Temel Yayıncılık programında okuyan katılımcı bu konuda daha önce bildiği ve çalıştığı konular olması nedeniyle hiç zorlanmadan bize yanıt vermiştir. Yine daha önce resim eğitimi alan Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı'nda okuyan katılımcı ise bu konuda zorlanmamıştır.

Eleştirel düzey üzerine yapılan bir başka gözlem ise belirli bir bilgilendirme sonucunda tüm katılımcıların doğru çözümlmeyi yaptıklarıdır. Bu da eleştirel düzeyde yapılan bir çözümlemenin diğer düzeylerle bağlantısının katı olmadığını bize göstermektedir. Bununla birlikte betimsel düzeyde bilgi oldukça önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Fotoğrafçılık hakkında bilgi ya da deneyim sahibi olan katılımcılar okuma pratiği yaparken bu düzeyde zorlanmazken, diğer katılımcılar için ise betimsel düzey olanaksız hale gelmektedir.

Dikkatimizi çeken başka bir nokta da betimsel düzey ile yorumsal düzey arasındaki bağlantıdır. Yorumsal düzeyin olanaklılığı betimsel düzeyde sağlanan başarıya bağlı gibi görünmektedir. Katılımcılardan özgün yanıtları aldıktan sonra yaptığımız yönlendirmelerle gerçekleştirilen ikinci okuma pratiğinin -betimsel düzeyde eksikliği olan katılımcılarda- birincisinden açık bir şekilde farklılaşması bunun açık bir göstergesi durumundadır.

Bilgisayar Programcılığı'nda okuyan, ancak daha önce fotoğrafçılık eğitimi almış olan katılımcımız ise eğitim programlarından öte, ilginliğin görsel okuryazarlık konusunda belirleyici olduğu bilgisini bize sunmuştur. Konuyla ilgili eğitim programında bir yönelim olmamasına rağmen, diğer katılımcılara nazaran, katılımcının, oldukça seri bir şekilde fotoğrafları çözümlediği ve anlamı açtığını gözlemlemiş bulunmaktayız.

Fotoğraftaki figürleri yorumlarken, yaşamsal deneyimlerin etkili olduğu gözümüze çarpan başka bir nokta durumunda. Örneğin, diğer katılımcılar "Amele Pazarı" isimli fotoğrafı yorumlarken dışsal bir tutum sergilerken, Halkla İlişkiler ve Tanıtım programında öğrenim gören katılımcımız tüm fotoğraflarda ve özellikle "Yağ İskelesinde İş Bekleyen Hamallar" fotoğrafında hayatın zorluğunun anlatıldığını ve kendi haline şükrettiğini belirtmiştir:

Ya hepsi zaten bir şekilde hayat zorluğunu anlatmış bir parça; İstanbul'un diğer tarafını, insanların kendi hayatlarını çoğu zaman kendi belirlemediğini hani mecbur kaldıklarını daha çok bunlar isteseler çocukların okumak değil de çalışmak zorunda olduğu zamanları, hani biraz eski bir zamandan bahsediyor şimdi biraz daha iyiyiz bu konuda. Yine var okula gidemeyen çocuklar ama büyük çoğunluğu şu anda okuyor. Ama genel olarak işçi sınıfından bahsediyor ayrıca insanların çokta iyi şartlarda çalışmadığını. Şimdi mesela işçilerin hakları var ama orada öyle bir şey söz konusu değil gibi. Her ne kadar çalışıp emeğinin karşılığını

alamasalar da susuyorlar gibi. Hani bu diğerlerine göre İstanbul'un görselini içine katmış görsel daha geride insanları daha ön plana atmış.

Yaptığımız bir başka gözlem ise, okuma biçimlerinin metinler-arasıyla kayabildiğidir. Radyo ve Televizyon Programcılığı'nda öğrenim gören katılımcımız tüm fotoğrafların birbiriyle bağlantılı olduğunu vurgulayarak, üç fotoğraf arasında tek bağlam kurmuş ve hatta fotoğrafın öznelere de birbiriyle ilişkilendirmiştir:

Bana göre duruşlarından hem oturdukları şeylerden sanki birisi bir nevi hamallık yapıyor. Çünkü hasır burada da var hatta birisi hasırın üstüne oturmuş iki bacağına açıp hasırın üstüne oturmuş bu kişiyi de hamal gibi düşünüyorum. Hepsi hasırın üstüne oturmuş gibi gözüktüyor. İki fotoğrafı birleştiriyorum bunlar küçüklük halleri bunlarda büyüdükleri zaman aynı şeyi yapıyorlar sonuçta yaşama devam ediyorlar. Bitirmiyorlar yaşamı bu iki fotoğrafı böyle bütünleştiriyorum. (...) Bu fotoğrafa gelince bunların üçünü bağdaştırıyorum açıkçası beklemenin sonucunda, çünkü balıklar da balıkların gelmesini beklerler. Beklemenin sonucunda ise o beklemenin meyvesini alırlar. Balıklar ağa gelir takılırlar onlar da eve dönerler. Sonuçta bunlarda aynı şeyi yapıyorlar bekliyorlar onlar içinde bir balık diyelim sepetlerine koyacakları bir balık bile onların eve dönmesini sağlayabiliyor. Eve dönme yüzünü onlar kendilerinde buluyorlar bana göre böyle.

SONUÇ

Yaptığımız çalışma sonucunda edindiğimiz gözlemler bize görsel okuryazarlık ve eğitim ilişkisi hakkında çeşitli fikirler vermiş bulunmakta. Bunlardan ilki, görsel okuryazarlığın gerçekleşmesinin çeşitli düzeylerde farklılaşabildiğidir. Örneğin fotoğraf okuma söz konusu olduğunda betimsel düzeyde yapılan bir okuma için ön bilgi birikimine dayalı bir ardalın şart gibi görünmektedir. Bununla birlikte yorumlama için böyle bir gereksinim gerekmemektedir. Yorumlar kişiden kişiye değişmektedir. Bizim için ise "makul yorum"ları kabul etmekten başka çıkar yol görünmemektedir.

Gözlemlediğimiz ikinci şey ise eğitim programlarının yalnızca bilgi edinme ve pratik konusunda yönlendirici olduğu ancak belirli bir ön bilgi verildiği takdirde katılımcıların doğru çıkarımları yaptıklarıdır. Bu da özellikle eğitim programlarının kavram inşası noktasında fark yaratabildiğidir. Özellikle

eleştirel düzeyde deneyimlemelerin belirleyici olduğunu gözlemlemekteyiz. Konu üzerinde çalışan katılımcılar oldukça rahat bir şekilde okuma yapmış bulunmaktalar.

Dikkatimizi çeken bir diğer önemli unsur ise okuryazarlık konusunda ilginliğin eğitim biçimlerinden daha büyük bir önem taşımakta olduğudur. Diğer programlara nazaran görsel okuryazarlıkla hiçbir ilgisi olmamasına rağmen özel yaşamında fotoğrafçılıkla ilgilenen Bilgisayar Programcılığı'nda okuyan katılımcımızın çözümleme düzeyinde gösterdiği performans bunun en iyi göstergesidir.

Yorumlama düzeyinde, öznel yaşantıların belirleyici etkisi ise, bu düzey konusunda ölçüt karmaşasını oldukça başarılı bir şekilde gözler önüne sermektedir. Barrett her ne kadar "makul yorumlar"ın varlığından bahsetse de, yorumsal düzeyde anlamın sabitlenmesi konusunda belirli bir nokta oluşturmak, belirli bir açıdan konuya yaklaşımdan öte bir anlam taşımamaktadır.

KAYNAKLAR

Kitaplar ve Süreli Yayınlar

- Arnheim, R. (1969). *Visual Thinking*. Berkeley: University of California Press: 1-12.
- Aslan, U. T. (2003). "Görsel Olamı Okumak: Eleştirel Görsel Okur-Yazarlık", *İletişim Araştırmaları*, 1(1): 39-64.
- Barrett, T. (2009). *Fotoğrafi Eleştirmek: İmgeleri Anlamaya Giriş*. çev. Yeşim Harcanoğlu. İstanbul: Hayalbaz: 15-34, 35-64, 65-88, 89-130, 131-140, 159-174
- Chomsky, N. (2001). *Dil ve Zihin*. çev. Ahmet Kocaman. Ankara: Ayraç: 1-295.
- Debes, J. L. (1968). "Some Foundations For Visual Literacy," *Audiovisual Instruction*, 13 (9): 961-964.
- Hortin, J.A. (1980). "Symbols Systems and Mental Skills Research: Their Emphasis and Future", *Media Adult Learning*, 2(2): 3-6.
- İpek, İ. (2003). "Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri", *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3): 68-76 [<http://www.tojet.net/articles/v10i1/10118.pdf>]. (Erişim Tarihi, 20 Kasım 2012).
- Kılıç, L. (2007). *Fotoğrafa Başlarken*. Ankara: Dost: 35-61.

Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam: 71-115.

Moore, D. M. ve F. W. Dwyer (1994). *Visual Literacy: A Spectrum of Visual Learning*. New Jersey: Englewo Cliffs: 1-26.

Sanalan, V. A., A. Sülün ve T. A. Çoban (2007). "Görsel Okuryazarlık", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2): 33-47.

Turbanye, C. M. (1971). *The Myth of Metaphor*. Kolombiya: University of South Carolina: 1-241.

Velders, T. J. (2000). "The Roots of Visual Literacy: Reflections on an Historical Perspective", *Journal of Visual Literacy*, 20(1): 1-8.

İnternet

Beykent Üniversitesi (2012-a). *Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı Ders İçerikleri*. [<http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/egitim.php?CategoryId=507>]. (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2012).

Beykent Üniversitesi (2012-b). *Radyo ve Televizyon Programcılığı Programı Ders İçerikleri*. [<http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/egitim.php?CategoryId=576>]. (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2012).

Beykent Üniversitesi (2012-c). *Grafik Tasarım ve Temel Yayıncılık Programı Ders İçerikleri*. [<http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/egitim.php?CategoryId=660>]. (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2012).

Beykent Üniversitesi (2012-d). *Bilgisayar Programcılığı Programı Ders İçerikleri*. [<http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/egitim.php?CategoryId=680>]. (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2012).

Beykent Üniversitesi (2012-e). *Basım ve Yayın Teknolojileri Programı Ders İçerikleri*. [<http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/egitim.php?CategoryId=700>]. (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2012).

<http://www.araguler.com.tr/istanbul-2.html> (Erişim Tarihi, 20 Kasım 2012).

<http://www.fotograf.net/araguler/klasikler/53.htm> (Erişim Tarihi, 20 Kasım 2012).

<http://www.humakabackikoleksiyonu.com/index.cfm?page=collection&ArtistID=505> (Erişim Tarihi, 20 Kasım 2012).

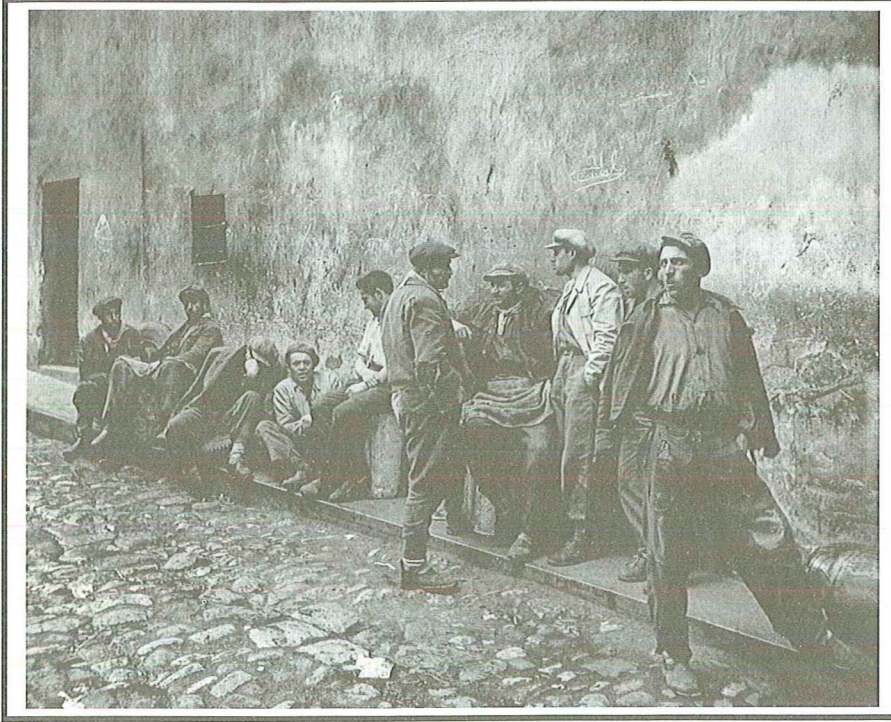
Wikipedia (2009). "Ara Güler Maddesi." [<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ara.Guler>]. (Erişim Tarihi: 14 Eylül 2009).

Ek 1: Çalışmada Kullanılan Soru Kalıpları:

1. Adınız, Soyadınız ve Doğum Tarihiniz.
2. Okuduğunuz bölümü niçin tercih etmişiniz?
3. Okulu bitirdikten sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?
4. Aldığınız eğitim ve okul sonrası amaçlarınız arasında bir ilişki var mı?
5. Eğer varsa, başarılı olduğunuzu düşünüyor musunuz?
6. Daha önce fotoğraf eğitimi aldınız mı?
7. Herhangi bir görsel sanatla ilişkiniz var mı?
8. Eğer varsa ne düzeyde?
9. Size fotoğrafta anlatılmak istenen şeyi sorsam çözümleneye nasıl başlarsınız?
10. Fotoğrafi betimlemenizi istesem ilk olarak ne yaparsınız?
11. Elde ettiğiniz öğeler arasında nasıl bir ilişki olabilir?
12. Sizce bu fotoğraf mekanik olarak nasıl şekillenmiş olabilir?
13. Birinci fotoğrafta insanların yüzü neden karanlık çıkmış olabilir?
14. Sizin çıkardığınız anlam mı daha önemlidir, yoksa sanatçının yüklediği mi?
15. Sanatçı bu fotoğrafı hangi konuyla ilişkili olarak çekmiş olabilir?
16. Birinci fotoğrafta ışık bir anlam ögesi olarak düşünülebilir mi?
17. İkinci fotoğrafta insanların duruşu belirli bir anlam ifade ediyor mu?
18. Sizce bu fotoğraflar Sürrealizm, Minimalizm, Realizm gibi sanatsal akımlardan hangisini daha çok yansıtıyor?
19. Neden böyle bir yargıya vardınız?
20. Eklemek istediğiniz ya da şimdi aklınıza gelen başka bir şey var mı?

Ek 2: Çalışmada Kullanılan Fotoğraflar:

Fotoğraf 1: Yağ İskelesinde İş Bekleyen Hamallar, Ara Güler, 1954:

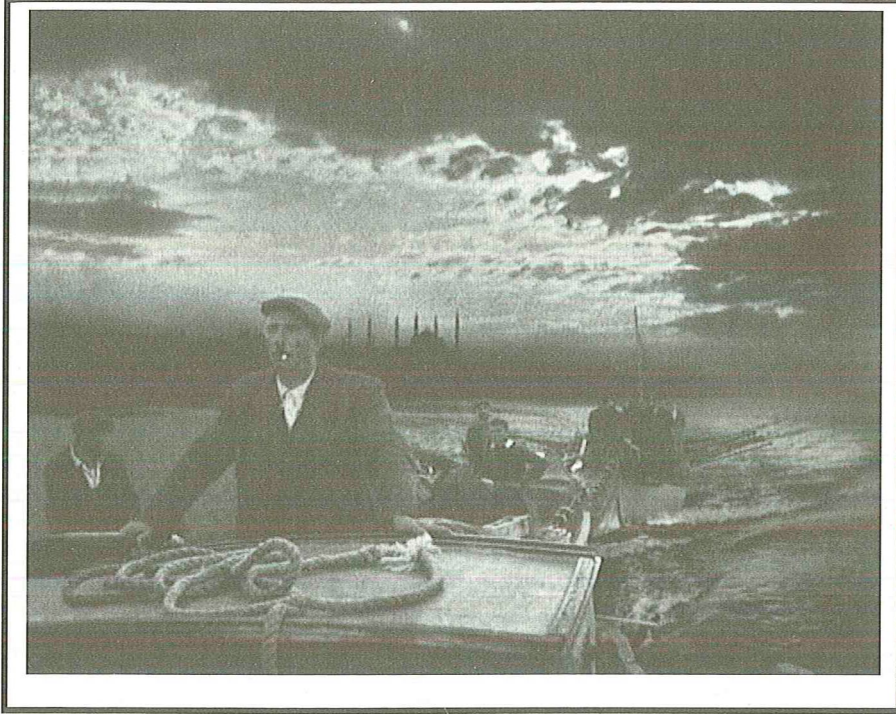
(Kaynak: <http://www.humakabakcikoleksiyonu.com/index.cfm?page=collection&ArtistID=505>)

Fotoğraf 2: Beyoğlu Pazarında Küfeciler, Ara Güler, 1954:

(Kaynak: <http://www.araguler.com.tr/istanbul-2.html>)

Fotoğraf 3: Sabahın İlk Işıklarında Kumkapı Balıkçıları Limana Döntüyor, Ara Güler, 1950:

(Kaynak: <http://www.fotograf.net/araguler/klasikler/53.htm>)

